

ARHEOLOGIA BANATULUI. CERCETĂRI ROMÂNNO-SÂRBE

Conferință științifică. Reșița 27-29 octombrie 2005

DUMITRU ȚICU

Orașul de pe malul Bârzavei a găzduit cea dintâi conferință științifică a arheologilor din Banatul istoric, în zilele de 27-29 octombrie a.c. Manifestarea de la Reșița a fost organizată de Muzeul Banatului Montan în colaborare cu Institutul pentru Protecția Monumentelor Istorice și de Cultură din Pančevo, reunind pentru întâia oară reprezentanți a 13 instituții științifice din Banatul sârbesc și românesc. Au participat la această reuniune arheologi de la Muzeul Banatului Montan din Reșița, Muzeul Banatului Timișoara, Muzeul Arad și de la Muzeul Județean Caransebeș, alături de colegi de la Muzeul orașenesc Vârșeț și de la Muzeul Național Pančevo. Universitatea din Timișoara și Universitatea din Belgrad s-au implicat în cercetarea arheologică a Banatului cu mulți ani în urmă și, în momentul actual, derulează săpături arheologice importante în așezările și castrele romane de la Tibiscum, Mehadia și Dalboșeț, iar în Banatul sârbesc la Vârșeț și Duplija. Astfel Prof. univ. dr. Doina Benea împreună cu mai tinerii colegi Călin Timoc, Mariana Crângaș și Atalia Ștefănescu au participat la cercetările de la Tibiscum, Mehadia și Dalboșeț, ale căror rapoarte au fost prezentate la conferința științifică de la Reșița. Profesorul Djorge Janković de la Catedra de arheologie a Facultății de Filozofie din Belgrad, care a condus șantierul arheologic de la Duplija, din Valea Carașului, a prezentat o cercetare care promite să aducă informații esențiale despre monumentele de cult și fortificațiile ridicate la începuturile Evului Mediu bănățean în secolul al X-lea. O instituție puternic implicată în cercetarea arheologică și în egală măsură în conservarea și restaurarea monumentelor istorice, foarte bine organizată și funcționând de multă vreme cu rezultate remarcabile în Serbia, o reprezintă *Institutele pentru protecția Monumentelor Istorice și de Cultură*. Au participat la conferința științifică de la Reșița domnul Dimitrie Madas și Maja Zivković de la Institutul pentru Protecția Monumentelor Istorice din Pančevo. Această instituție, condusă de doamna arhitect Tamara Tasić, și-a adus dealtminteri o contribuție importantă la organizarea conferinței. S-au prezentat rezultatele cercetărilor arheologice din ultimii ani, derulate într-un spațiu geografic unitar, de către arheologii sârbi și români. Investigații privitoare la preistoria Banatului au prezentat Florin

Drașovean, Dan Ciubotaru, Florin Gogâltan, Adriana Radu și Caius Săcărîn. În spațiul sârbesc al Banatului, săpături în așezări preistorice au efectuat Dimitrie Madas în Valea Carașului și Maia Zivković, care a abordat chestiunea întinderii și a stratigrafiei verticale a sitului arheologic *Grad* de la Starčevo. Dr. Florin Drașovean a prezentat problema fortificațiilor din tell-ul neolitic de la Uivar, pe care-l cercetează intens în ultimii ani alături de prof. Wolfram Schier de la Universitatea din Würzburg. Perioada romană și romană târzie a spațiului bănățean a constituit o preocupare exclusivă a colectivului condus de Profesor universitar Doina Benea de la Universitatea de Vest din Timișoara. O privire retrospectivă asupra cercetărilor arheologice de epocă romană și romană târzie, derulate în ultima jumătate de secol, a fost prezentată de Doina Benea. Așa cum era și firesc orașul antic Tibiscum, cel mai important sit arheologic roman al Banatului, s-a bucurat de o preocupare deosebită, asupra unor segmente ale cercetării acestuia au insistat, în prezentarea organizării interne a castrului roman de la Tibiscum de către Călin Timoc și a orașului roman de către Adrian Ardeț. Realitățile arheologice de pe Valea Mureșului au făcut obiectul prezentării dr. Peter Hügél, în lumina unor cercetări recente extrem de importante de la începuturile Evului Mediu. Extrem de interesantă și de laborioasă a fost prezentarea făcută de Milica Janković despre un fragment de icoană din steatit descoperită în jurul Vârșetului, ce aduce lumini noi și nebanuite cu privire la legăturile culturale și confesionale ale zonei sud bănățene cu lumea creștină a Bizanțului în jurul *Anului O Mie*. Cercetările de la Dupljaja, conduse de Prof. Djordje Janković, alături de care s-au aflat Dejan Radicević și Voislav Djordjević, atrag atenția asupra unui sit arheologic din vremea ducatului lui Glad, o perioadă puțin cercetată și cunoscută în arheologia Banatului.

Reuniunea științifică de la Reșița și-a propus, și a reușit în bună parte, să mijlocească un contact direct între arheologii români și sârbi din muzee, institute și universități angajați în cercetarea arheologică a Banatului. Din acest punct de vedere am avut un sentiment de satisfacție, pe care l-am împărtășit cu toții, participanții la conferința de la Reșița. Sigur, în ultimii cincisprezece ani de când s-a produs „dezghețul” malurilor Dunării, au existat ocazii la conferințele științifice organizate la Băile Herculane, Timișoara, Novi Sad, cu diverse tematici, de întâlnire a unora din arheologii români și sârbi, dar niciodată nu s-a pus problema unei reuniuni generale a celor ce trudesc în domeniul arheologiei bănățene. Acest lucru s-a realizat în octombrie 2005 la Reșița, pentru că acum a fost posibil acest lucru.

Conferința științifică a pus și problema unor viitoare colaborări transfrontaliere în domeniul cercetării arheologice. Absența unui repertoriu arheologic al Banatului, bazat pe cercetări temeinice de teren și valorificarea materialelor din depozite, în pofida unor încercări recente nereușite, este de domeniul evidenței. Se face încă apel la momentul actual la repertoriul întocmit acum un veac de către Felix Milleker. Antamarea unui astfel de proiect este nu numai necesară dar și posibilă prin coagularea eforturilor arheologilor din spațiul Banatului. O preocupare similară am constatat în cursul anului 2004 la reuniunea Asociației arheologilor sârbi, care au discutat despre inițierea unui proiect despre *Topografia arheologică a Serbiei*, ceea ce, după opinia mea, sporește șansele de realizare a unui repertoriu arheologic al Banatului.